تأکید بر نقش مخاطب به عنوان فاعل شناسا در معماری و شهرسازی مکتب اصفهان

(مطالعه موردی: معماری اصفهان عصر صفوی)[۱]

دکتر رضا افهمی[۲]/ دکتر لطف‌الله نبوی[۳]/ فرزانه فرشیدنیک[۴]

چکیده

مکتب اصفهان که در عصر صفوی و با گردآمدن شمار زیادی از هنرمندان و فلاسفه برجسته در پایتخت صفوی شکل گرفت، زمینه‌ساز پیدایش یکی از شاخص‌ترین دوره‌های معماری در ایران گشته‌است. اصفهانِ عصرصفوی، یکی از نمونه‌های بارز در نمایش ارتباط تنگاتنگ میانِ معماری و مکاتبِ فلسفی است. دراین‌دوره، تحت تأثیر اندیشه‌های حاکم برمکتب اصفهان، نقش مخاطب در ادراک فضا اهمیت عمده‌ای یافته و در معماری و شهرسازی این مکتب، علاوه بر توجه به اهمیت نقش مخاطب، فرآیند شرکت‌دادن او در جریانِ ادراک فضا و درگیر کردن حرکت او با کانسپت معماری و فضای شهری نیز قابل مشاهده است که این امر به طرق مختلف محقق گشته است.

پژوهش حاضر به روش توصیفی–تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، به‌بررسی جایگاه مخاطب در فرآیند طراحی معماری و شهرسازی مکتب اصفهان می‌پردازد.

واژگان کلیدی: مکتب اصفهان، معماری، مخاطب، فاعل شناسا، عصر صفوی

---

۱. مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری فرزانه فرشیدنیک، دانشجوی دکتری پژوهش هنر دانشگاه تربیت مدرس تحت عنوان "بازتاب تطور فلسفه ایرانی– اسلامی بر زیباشناسی هنر ایران با مطالعه موردی معماری عصرصفوی" به راهنمایی دکتر رضا افهمی است.

۲ . استادیار گروه پژوهش هنر ، دانشکده هنر و معماری ، دانشگاه تربیت مدرس

۳ . دانشیار گروه فلسفه ، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس

٤ - دانشجوی دکتری پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری ، دانشگاه تربیت مدرس